

УДК 35.071:004

С.М. Корнійко,
здобувач ДНДІ МВС України,
начальник відділу ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-1266-8166

СТАТУС ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА НАПРЯМОМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті на основі досліджень науковців у галузі права проаналізовані поняття “адміністративно-правовий статус” та “публічна адміністрація”. За результатами аналізу надано визначення статусу публічної адміністрації у галузі експертної діяльності у сфері комп'ютерних технологій. Визначено основні складові адміністративно-правового статусу, проаналізовано кожен зі складових, а також розглянуто суб'єкти публічної адміністрації у галузі експертної діяльності у сфері комп'ютерних технологій в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, публічна адміністрація, експертна діяльність, комп'ютерні технології.

Метою цієї статті є визначення складових публічної адміністрації в експертній діяльності за напрямом комп'ютерних технологій. Для досягнення мети в дослідженні пропонується вирішити такі завдання:

- проаналізувати поняття “адміністративно-правовий статус”, “публічна адміністрація”;
- навести конкретні приклади публічної адміністрації в експертній діяльності за напрямом комп'ютерних технологій.

Ядром правового статусу є права та обов'язки, що реалізуються завдяки зв'язкам між їх носіями – правовідносинам. Із зазначеного вище очевидно, що норми права та правовідносини загального (статусного) характеру, що виникають на їх основі, визначають правовий статус суб'єктів права [1].

В юридичній літературі зміст правового статусу особи трактується в чотирьох основних аспектах: по-перше, правовий статус особи ототожнюється з правосуб'єктністю; по-друге, правовий статус установлюється нормативно-правовими актами, що встановлюють суб'єктивні права та юридичні обов'язки особи; по-третє, правовий статус особи визначається нормативно-правовими актами, які встановлюють суб'єктивні права та юридичні обов'язки особи в сукупності з їх правосуб'єктністю [2]; по-четверте, правовий статус розглядається як система закріплених у нормативно-правових актах і гарантованих державою прав, свобод, обов'язків та юридичної відповідальності, відповідно до яких індивід як суб'єкт права (тобто як такий, що має правосуб'єктність) координує свою поведінку в суспільстві [3].

На слухну думку В. Галуцька, визначальними для аналізу адміністративно-правового статусу особи є такі юридичні інститути:

- 1) публічні суб'єктивні права та юридичні обов'язки;
- 2) правосуб'єктність особи;

- 3) адміністративна відповідальність;
- 4) у деяких випадках – дисциплінарна відповідальність посадових осіб публічної адміністрації [4].

Деякі вчені ототожнюють поняття “правовий статус” і “правове становище”. Хотілося б зазначити, що в працях М. Бояринцевої це досить влучно підтверджується, вона зокрема зазначає: практика свідчить, що в законодавстві категорії “правовий статус” і “правове положення” (становище) не розрізняються. Ці терміни вживаються в одному й тому ж значенні, їх тотожність впливає зі значення слова *статус* [5, с. 156].

У деяких працях науковців правове положення ототожнюється з компетенцією чи з повноваженнями [6, с. 34], проте ми не можемо повною мірою погодитися з цими переконаннями, адже у нас інша думка з цього приводу – ці категорії є елементами правового статусу.

З приводу поняття адміністративно-правового статусу особи, що зустрічаються у науковій літературі, можна виокремити два основних підходи. Першого дотримується переважна більшість науковців. Він полягає у тому, що поняття адміністративно-правового статусу розкривається через характеристику його елементів. Так, у підручнику “Адміністративне право України” за редакцією Ю.П. Битяка зазначено, що адміністративно-правовий статус громадянина є складовою його загального статусу та встановлюється обсягом і характером його адміністративної правосуб’єктності, яку становлять адміністративна правоздатність і адміністративна дієздатність [7, с. 58–59]. Чимало науковців детально розглядають зміст адміністративно-правового статусу через компетенцію.

В Україні правовий статус суб’єктів права визначається Конституцією України, іншими законами, підзаконними нормативно-правовими актами публічної адміністрації та міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України. Правовий статус юридичних осіб (державні органи, підприємства установи та організації) визначається їх компетенцією, тобто правами й обов’язками цих осіб, зафіксованими в чинному законодавстві. Від повноти юридичної фіксації повноважень цих юридичних осіб залежить ефективність їхньої діяльності [8, с. 44].

На відміну від права Європейського Союзу, для якого поняття “публічна адміністрація” є поширеним та часто вживаним в офіційних документах, у вітчизняній правовій науці цей термін є відносно новим і вперше в науковий обіг його було введено у 2001 році [9, с. 202], на офіційному рівні про нього вперше згадують у Концепції реформування публічної адміністрації в Україні [10].

Так, вітчизняні фахівці з адміністративного права, такі як В.Б. Авер’янов, І.Б. Коліушко та В.П. Тимошук, аналізуючи термін “публічна адміністрація”, визначили його як сукупність органів та інших інституцій, підпорядкованих політичній владі, які забезпечують виконання закону та здійснюють інші публічно-управлінські функції [11]. Також публічну адміністрацію детермінують як організацію та діяльність органів (установ, структурних організацій), наділених прерогативами публічної влади, основою діяльності яких є забезпечення виконання чинного законодавства в публічних інтересах [12, с. 89].

Отже, термін “публічна адміністрація” виступає симбіозом змісту термінів “державне управління” та “місцеве самоврядування” і є сукупністю органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підпорядкованих публічній владі, діяльність яких спрямована на виконання закону та реалізацію інших публічно-управлінських функцій, які можуть делегуватися підприємствам, установам, організаціям, а також будь-які інші суб’єкти, що здійснюють функції публічного

управління, які своєю діяльністю забезпечують права і свободи людини і громадянина [13].

У своїх працях В. Галуцько, О. Єщук та В. Олефір, досліджуючи сучасну теорію адміністративного права, до суб'єктів публічної адміністрації відносять [14, с. 16]:

- 1) органи виконавчої влади;
- 2) органи місцевого самоврядування;
- 3) об'єднання громадян чи підприємства при здійсненні делегованої державної функції;
- 4) посадових осіб будь-якого із зазначених колективних субпродуктів публічної адміністрації.

Словник термінів і понять із державного управління зазначає, що публічна адміністрація – це сукупність державних і недержавних суб'єктів публічної влади, ключовими структурними елементами якої є а) органи виконавчої влади; б) виконавчі органи місцевого самоврядування [15, с. 168–169].

Проте професор В.Б. Авер'янов під терміном “публічна адміністрація” розуміє сукупність органів виконавчої влади та органів виконавчого самоврядування, підпорядкованих політичній владі, які забезпечують виконання закону та здійснюють інші публічно-управлінські функції [16, с. 117].

Враховуючи предмет нашого дослідження та думки вчених з цієї проблематики, зазначимо, що статус публічної адміністрації у галузі експертної діяльності у сфері комп'ютерних технологій – це неподільна єдність обов'язків і прав суб'єктів публічної адміністрації в сукупності з їх правосуб'єктністю, а також адміністративними заходами, що застосовуються до них за неналежне виконання завдань у зазначеній сфері (адміністративна відповідальність і дисциплінарна відповідальність посадових осіб публічної адміністрації).

Об'єктами експертної діяльності у сфері комп'ютерних технологій можуть бути як будь-які цифрові пристрої (смартфони, планшети, ноутбуки, комп'ютери, сервери) та електронні носії, так і електронна (цифрова) інформація, яку вони містять.

До суб'єктів публічної адміністрації у галузі експертної діяльності у сфері комп'ютерних технологій належать науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України, в яких проводяться експертні дослідження у сфері комп'ютерних технологій.

У Законі України “Про судову експертизу” вказується, що судово-експертну діяльність у кримінальному провадженні здійснюють державні спеціалізовані установи, а в інших випадках – також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом.

До державних спеціалізованих установ належать: науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України; експертна служба Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України.

Основними завданнями Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст) у зазначеній сфері є експертне забезпечення правосуддя; здійснення міжнародно-правового співробітництва, забезпечення дотримання і виконання зобов'язань, узятих за міжнародними договорами України з правових питань [17].

Експертну діяльність у сфері комп'ютерних технологій в КНДІСЕ було розпочато близько 2002 р. з назвою “Дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів”.

Експертна служба Міністерства внутрішніх справ України є системою державних спеціалізованих установ, яка відповідно до Закону України “Про судову експертизу” [18] здійснює судово-експертну діяльність, забезпечує участь спеціалістів в оперативно-розшукових заходах, слідчих та інших процесуальних діях і належить до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України.

Експертну діяльність у сфері комп’ютерних технологій в ДНДЕКЦ було розпочато близько 2004 р. з назвою “Комп’ютерно-технічна експертиза”.

Експертна служба Служби безпеки України складається з Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз, до складу якого входить Центр судових і спеціальних експертиз та 15 відокремлених експертних підрозділів (зональні експертні сектори та експертні сектори) у регіональних органах СБУ.

Експертну діяльність у сфері комп’ютерних технологій в експертній службі СБУ було розпочато на початку 2000-х років, її назвали “Дослідження комп’ютерної техніки та програмних продуктів”.

Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації у галузі експертної діяльності у сфері комп’ютерних технологій потребує удосконалення шляхом визначення більш чітких прав та обов’язків науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України та Служби безпеки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лекція на тему: “Правовий статус особи”. URL: <http://studies.in.ua/ru/teoriya-gosudarstva-i-prava-lekcii/4418-pravoviy-status-osobi-ponyattya-struktura-vidi.html> (дата звернення: 20.03.2019).
2. *Галуцько В.М.* Адміністративна відповідальність іноземців та осіб без громадянства в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. – 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право”. К., 2011. 18 с.
3. *Скакун О.Ф.* Теорія держави і права. Х.: Консум, 2006. 656 с.
4. *Галуцько В.В., Олефір В.І., Пихтін М.П.* та ін. Адміністративне право України: навч. посіб.: у 2 т. / за заг. ред. В.В. Галуцька. Херсон: ПАТ “Херсонська міська друкарня” 2011. Т. 1: Загальне адміністративне право. 320 с.
5. *Бояринцева М.А.* Адміністративно-правовий статус громадянина України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право”. Київ, 2005. 18 с.
6. *Кравчук М.В.* Теорія держави і права: навч. посіб. К.: Атіка, 2003. 288 с. (опорні конспекти).
7. *Битяк Ю.П., Гаращук В.М., Дьяченко О.В.* та ін. Адміністративне право України: підруч. / за ред. Ю.П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
8. Юридична енциклопедія: у 6 т. / уклад. Ю.С. Шемшученко, М.П. Зюблук, В.П. Горбатенко та ін. К.: Вид-во “Українська енциклопедія” імені М.П. Бажана, 2003. Т. 5: П–С., 736 с.
9. *Гнидюк Н.* Публічна адміністрація як об’єкт структурних змін. Збірник наукових праць УАДУ / за заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева. К.: Вид-во УАДУ, 2001. Вип. 1. С. 202–212.
10. Концепція реформування публічної адміністрації. URL: www.center.gov.ua/docman/ (дата звернення: 20.03.2019).
11. *Коліушко І., Тимошук В.* Реформа публічної адміністрації на місцевому та регіональному рівні як один із напрямів адміністративної реформи. URL: www.municipal.gov.ua/data/loads/2005_zbirn_problemtrans_statta_koliyshko_timoshuk.doc (дата звернення: 20.03.2019).
12. Адміністративне право України (у визначеннях та схемах): навч. посіб. К.: Атіка, 2008. 272 с.
13. *Міхровська М.* Державне управління та публічна адміністрація: шлях до демократії. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Юридичні науки”. 2011. Вип. 88. С. 90–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_88_27 (дата звернення: 20.03.2019).
14. *Галуцько В.В., Олефір В.І., Пихтін М.П.* та ін. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку XXI століття): монографія / за заг. ред. В.В. Галуцька. Херсон: ПАТ “Херсонська міська друкарня”, 2010. 376 с.

15. *Малиновський В.Я.* Словник термінів і понять з державного управління. К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2005. 254 с.
16. *Авер'янов В.Б.* Реформування українського адміністративного права: ґрунтовний привід для теоретичної дискусії. Право України. 2003. № 5. С. 117–122.
17. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Указ Президента України від 6 квітня 2011 р. № 395/2011. Урядовий кур'єр від 21.04.2011. № 73.
18. Про судову експертизу (за станом на 1 вересня 2015 р.): Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 28. Ст. 232.

REFERENCES

1. Lektsiia na temu: "Pravovyi status osoby". Lecture on "Legal status of a person". URL: <http://studies.in.ua/en/teoriya-gosudarstva-i-prava-lekci/4418-pravoviy-status-osobi-ponyattya-struktura-vidi.html>: Title from the screen (date of application: 20.03.2019) [in Ukrainian].
2. *Halunko, V.M.* (2011). Administratyvna vidpovidalnist inozemtsiv ta osib bez hromadianstva v Ukraini. "Administrative Responsibility of Foreigners and Stateless Persons in Ukraine": author's abstract of Candidate of Law thesis: 12.00.07. K. 18 p. [in Ukrainian].
3. *Skakun, O.F.* (2006). Teoriia derzhavy i prava. "Theory of State and Law". Kh.: Consum. 656 p. [in Ukrainian].
4. *Halunko, V.V., Olefir, V.I., Pykhtin, M.P.* etc. (2011). Administratyvne pravo Ukrainy. "The Administrative Law of Ukraine": textbook: in 2 volumes / edit V.V. Halunko. Kherson: PJSC "Kherson City Printing House". Vol.1: General Administrative Law. 320 p. [in Ukrainian].
5. *Boiaryntseva, M.A.* (2005). Administratyvno-pravovyi status hromadianyna Ukrainy. "Administrative and Legal Status of a Citizen of Ukraine: author's abstract of Candidate of Law thesis: 12.00.07. Kyiv. P. 18 [in Ukrainian].
6. *Kravchuk, M.V.* (2003). Teoriia derzhavy i prava. "Theory of State and Law": textbook. K.: Atika. 288 p. (reference notes) [in Ukrainian].
7. *Bytiak, Yu.P., Harashchuk, V.M., Dyachenko, O.V.* and others (2006). Administratyvne pravo Ukrainy. "Administrative Law of Ukraine": textbook / ed. Yu. P. Bytiak. K.: Yurincom Inter. P. 544 [in Ukrainian].
8. *Shemshuchenko, Yu.S., Zyublyuk, M.P., Horbatenko, V.P.* and others (2003). Pravova Entsyklopediia. Legal Encyclopedia: in 6 vol. K.: Publishing House "Ukrainian Encyclopedia" named after M.P. Bazhan. Vol. 5: P–S. P. 736 [in Ukrainian].
9. *Hnydiuk, N.* (2001). Publichna administratsiia yak ob'ekt strukturnykh zmin. "Public Administration as an Object of Structural Changes: collection of scientific works of UADU / editors V.I. Luhovyi, V.M. Knyazev. K.: View of the UADU. Issue 1, P. 202–212 [in Ukrainian].
10. Kontsepsiia reformuvannia publichnoi administratsii. "The Concept of Reforming Public Administration". URL: www.center.gov.ua/docman/ (date of application: 20.03.2019) [in Ukrainian].
11. *Koliushko, I., Tymoschuk, V.* Reforma publichnoi administratsii na mistsevomu ta rehionalnomu rivni yak odyn iz napriamiv administrativnoi reformy. "Reform of Public Administration at the Local and Regional Level as One of the Areas of Administrative Reform". URL: www.municipal.gov.ua/data/loads/2005_zbirn_problemtrans_statta_koliyshk_o_timoshuk.doc (date of application: 20.03.2019) [in Ukrainian].
12. Administratyvne pravo Ukrainy (u vyznachenniakh ta skhemakh). "Administrative Law of Ukraine (in definitions and schemes)": manual. K.: Atika, 2008. P. 272 [in Ukrainian].
13. *Mikhrovskaia, M.* (2011). Derzhavne upravlinnia ta publichna administratsiia: shliakh do demokratii. "Public Administration and Public Administration: The Way to Democracy". Bulletin of Taras Shevchenko National Taras Shevchenko University. Law Sciences. Issue 88, 90–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2011_88_27 (date of application: 20.03.2019) [in Ukrainian].
14. *Halunko, V.V., Olefir, V.I., Pykhtin, M.P.* and others (2010). Administratyvne pravo Ukrainy v suchasnykh umovakh (vyklyky pochatku KHKHI stolittia). "Administrative Law of Ukraine in Modern Conditions (challenges of the beginning of the XXI century): monograph / editor V.V. Halunko. P. 376 [in Ukrainian].
15. *Malinovskiy, V.Ya.* (2005). Slovyk terminiv i poniat z derzhavnoho upravlinnia. "Glossary of Terms and Concepts on Public Administration". K.: Center for Support of the Civil Service Institutional Development. 254 p. [in Ukrainian].
16. *Averyanov, V.B.* (2003). Reformuvannia ukrayinskoho administrativnoho prava: ґрунтовnyi pryvid dlia teoretychnoi dyskusii. "Reformation of Ukrainian Administrative Law: A Sound Reason for Theoretical Discussion". The Law of Ukraine 5, P. 117–122 [in Ukrainian].
17. Decree of the President of Ukraine dated April 6, 2011 No. 395/2011 "On Approval of the Regulation on the Ministry of Justice of Ukraine". Uriadovy Courier of April 21, 2011. No 73 [in Ukrainian].

18. Law of Ukraine dated February 25, 1994 No 4038-XII “On Forensic Examination”: As of September 1, 2015. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1994. No 28. Art. 232 [in Ukrainian].

UDC 35.071:004

S.M. Korniko,

Postgraduate, Head of the Department,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv,
ORCID ID 0000-0003-1266-8166

STATUS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN EXPERT WORK IN THE FIELD OF COMPUTER TECHNOLOGIES

The author analyzes such general concepts as “administrative-legal status” and “public administration” on the basis of scientific sources, and, based on their definition, provides an interpretation of the concept “status of public administration in expert activities in the field of computer technology”.

The author, researching popular science publications, defines the main components of the administrative-legal status, such as: public subjective rights and legal obligations; legal personality; administrative liability; in some cases – disciplinary liability of officials of public administration; as well as subjects of public administration, which include: executive bodies; local governments; association of citizens or enterprises in the exercise of a delegated state function; officials of any of the abovementioned collective offsets of the public administration.

Paper also states that objects of expert activity in the sphere of computer technologies can be any digital devices (smartphones, tablets, laptops, computers, servers) and electronic media, and electronic (digital) information, which they contain.

The author also includes research institutes of forensic examinations of the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the Security Service of Ukraine, in which expert researches in the field of computer technologies are conducted to subjects of public administration in the field of expert activity in the field of computer technologies.

Expert activities in the field of computer technologies in the research institutes of forensic examinations of the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the Security Service of Ukraine were initiated relatively recently – in the early 2000’s.

According to the results of the research, the author concludes that the administrative and legal status of public administration in the sphere of computer technology expertise needs to be improved by identifying more clearly the rights and obligations of research institutes of forensic examinations of the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the Security Service of Ukraine.

Keywords: administrative and legal status, public administration, expert activity, computer technologies.

Отримано 26.03.2019